

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettely>Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

Bulgaria

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviilioikeudellisissa menettelyissä yleiset tuomioistuimet käsittelevät ja ratkaisevat yksityisoikeudellisiin suhteisiin liittyviä riita-asioita ja muita oikeudellisia kysymyksiä (siviiliprosessilain (*Grazhdanski protsesualen kodeks*) 14 §:n 1 momentti). Joissakin suurissa maakuntatuomioistuimissa on rikos- ja siviilioikeudellisten jaostojen ohella erilliset kauppaoikeudelliset jaostot.

Poikkeuksen muodostavat kanteet, joissa vaaditaan korvausta vahingoista, joita kansalaisille tai oikeushenkilöille on aiheutunut täytäntöönpanoelinten tai viranomaisten laittomien tekojen, toimien tai laiminlyöntien takia hallinnollisen toiminnan aikana tai sen yhteydessä. Tällaisissa asioissa toimivalta on hallintotuomioistuimilla, jotka käsittelevät ensimmäisenä oikeusasteena kaikki hallinnolliset asiat, jotka on pantu vireille hallinnollisten päätösten tai sopimusten antamiseksi, muuttamiseksi, kumoamiseksi tai mitätöimiseksi, sekä asiat, jotka koskevat hallinnon perusteettomia toimenpiteitä tai laiminlyöntejä, lukuun ottamatta korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluvia asioita. Muita erityistuomioistujia ei ole perustettu siviilioikeuden alalla. Bulgarian lainsäädännön mukaan rikoksen uhri voi hakea korvausta kärsimästään vahingosta joko siviilioikeudellisessa menettelyssä tai syytettyä vastaan aloitetussa rikosoikeudellisessa menettelyssä. Rikosoikeudelliseen menettelyyn liittyvä siviilikanne voidaan nostaa sekä syytettyä että sellaisia muita henkilöitä vastaan, jotka ovat siviilioikeudellisesti vastuussa rikoksen aiheuttamista vahingoista. On otettava huomioon, että tuomioistuin voi kieltäytyä tutkimasta siviilikannetta rikosoikeudellisessa menettelyssä. Siinä tapauksessa uhri voi puolustaa oikeuksiaan nostamalla tavallisen siviilioikeudellisen kanteen.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Siviilioikeudellisissa asioissa ensimmäisenä oikeusasteena on ensisijaisesti piirituomioistuin (*rayonen sad*), jonka toimivaltaan kuuluvat kaikki siviiliasiat, paitsi ne, joissa ensimmäisenä oikeusasteena on maakuntatuomioistuin (*okrazhen sad*) (siviiliprosessilain 103 §).

Siviiliprosessilain 104 §:n mukaan maakuntatuomioistuin käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena seuraavat asiat:

huoltajuussuhteen vahvistamiseen tai kiistämiseen, adoption purkuun, vajaavaltaiseksi julistamiseen tai vajaavaltaisuuden peruuttamiseen liittyvät kanteet; omaisuuteen tai muihin esineoikeuksiin liittyvät kanteet, jos kanteen arvo on yli 50 000 leviä;

siviili- ja kauppaoikeudelliset kanteet, jos kanteen arvo on yli 25 000 leviä (lukuun ottamatta elatukseen, työläinsäädäntöön tai perusteettoman edun palauttamiseen liittyviä kanteita);

kanteet, jotka koskevat luvatonta tai mitätöntä yrityksen rekisteröintiä tai rekisteröintiä, jonka edellytykset eivät täyty, kun tästä on säädetty lailla;

arvosta riippumatta maakuntatuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat kanteet, jotka on yhdistetty yhteen hakemukseen, mikäli ne on tarkoitus tutkia yhdessä ja samassa menettelyssä;

muiden lakien mukaan maakuntatuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat kanteet.

Kauppalain (*Targovski zakon*) mukaan yhtiön osakkaan oikeuksien puolustamiseen, yhtiökokouksen päätösten muuttamiseen, yhtiön julkistamiseen pätemättömäksi ja yhtiön purkamiseen liittyvät kanteet sekä konkurssimenettelyn tai muun vastaavan menettelyn aloittamispyynnöt kuuluvat sen maakuntatuomioistuimen toimivaltaan, jonka alueella yhtiön tai elinkeinonharjoittajan kotipaikka sijaitsee. Konkurssituomioistuimena toimii maakuntatuomioistuin, jonka alueella elinkeinonharjoittajan toimipaikka on sillä hetkellä, kun konkurssimenettelyä koskeva pyyntö jätetään.

Hallintotuomioistuimet käsittelevät ensimmäisenä oikeusasteena kanteet, joissa vaaditaan korvausta vahingoista, jotka ovat aiheutuneet täytäntöönpanoelinten tai viranomaisten laittomien tekojen, toimien tai laiminlyöntien takia.

Rikosoikeudellisessa menettelyssä nostetun siviilikanteen käsittelee sama tuomioistuin, jolla on toimivalta asianomaisen rikoksen osalta.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Kanne nostetaan siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä vastaajalla on vakituinen osoite tai kotipaikka.

Kanteet oikeushenkilöitä vastaan nostetaan tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä kyseisen elimen kotipaikka sijaitsee. Jos kanne koskee riitoja, jotka ovat syntyneet oikeushenkilön tytäryhtiön tai sivuliikkeen kanssa, se voidaan nostaa myös kyseisen tytäryhtiön tai sivuliikkeen sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Kanteet valtiota ja valtion laitoksia vastaan, niiden osastot ja paikalliset yksiköt mukaan luettuina, on nostettava siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä kyseinen kiistanalainen oikeussuhde on syntynyt. Jos riita-asia on syntynyt ulkomailla, kanne nostetaan asianmukaisessa tuomioistuimessa Sofiassa.

Kanteet henkilöä vastaan, jonka osoite on tuntematon, nostetaan kyseisen henkilön edustajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa, ja jos edustajaa ei ole, kantajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Näitä sääntöjä sovelletaan myös vastaajiin, jotka eivät asu Bulgariassa olevassa vakituksessa osoitteessaan. Jos kantajallakaan ei ole vakituista osoitetta Bulgariassa, kanne nostetaan asianmukaisessa tuomioistuimessa Sofiassa.

Kanteet alaikäisiä tai vajaavaltaisia henkilöitä vastaan nostetaan kyseisen henkilön laillisen edustajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Perintöasioita, testamenttilahjoituksen mitätöimistä tai pienentämistä, perinnönjakoa ja riidattoman jaon mitätöimistä koskevat kanteet nostetaan tuomioistuimessa, jonka toimivaltaan kuolinpesän hallinnointi kuuluu. Jos perinnönjättäjä oli Bulgarian kansalainen, mutta kuolinpesän hallinnointi tapahtuu ulkomailla, kanne voidaan nostaa perinnönjättäjän Bulgariassa olevan viimeisen pysyvän osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa tai tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä jäämistö sijaitsee.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Sopimusperusteisia rahasaatavia koskevat kanteet voidaan nostaa myös vastaajan nykyisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Elatuskanteet voidaan nostaa myös kantajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Työntekijä voi nostaa kanteen työnantajaansa vastaan myös tavanomaisen työskentelypaikkakuntansa tuomioistuimessa.

Työriidat toisaalta ulkomaisten työntekijöiden ja toisaalta ulkomaisten työnantajien tai sellaisten yhteisyritysten välillä, joilla on kotipaikka Bulgariassa, ratkaistaan työnantajan kotipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa, silloin kun työ suoritetaan Bulgariassa, jollei osapuolten välillä ole muuta sovittu.

Ulkomailla työskentelevien työntekijöiden, jotka ovat Bulgarian kansalaisia, sekä ulkomailla sijaitsevien bulgarialaisten työnantajien väliset työriidat ratkaistaan asianmukaisessa tuomioistuimessa Sofiassa. Jos vastaajana on työntekijä, asia käsitellään vastaajan Bulgariassa olevan asuinpaikan mukaan määräytyvässä toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Vahingonkorvauskanteet voidaan nostaa myös vahingon tapahtumapaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos kanne koskee eri tuomiopiirissä asuvia vastaajia tai useassa eri tuomiopiirissä sijaitsevaa omaisuutta, kantaja voi valita tuomioistuimen kyseisistä tuomiopiireistä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Kanteet, jotka koskevat kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta, yhteisomistuksessa olevan kiinteän omaisuuden jakoa sekä kiinteän omaisuuden hallinnan palautusta ja rajankäyntiä, nostetaan omaisuuden sijaintipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Omaisuuden sijaintipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa nostetaan myös kanteet, jotka koskevat kiinteään omaisuuteen kohdistuvan esineoikeuden vahvistamista ja siirtämistä koskevan lopullisen sopimuksen tekoa sekä kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta koskevan sopimuksen irtisanomista, lakkauttamista ja mitätöimistä.

Kuluttajien nostamat tai kuluttajia vastaan nostetut kanteet on osoitettava kuluttajan nykyisen osoitteen mukaan määräytyvälle tuomioistuimelle tai, jos kyseinen osoite ei ole tiedossa, kuluttajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvälle tuomioistuimelle.

Kanteet, jotka vahinkoa kärsinyt henkilö nostaa vakuutusantajaa, takuurahastoa (*Garantsionen fond*) ja Bulgarian liikennevakuutuslaitosten keskus toimistoa (*Natsionalno byuro na balgarskite avtomobili ni zastrahovatel i*) vastaan korvauksen saamiseksi vakuutuslain (*Kodeks za zastrahovaneto*) nojalla, on osoitettava tuomioistuimelle, jonka tuomiopiirissä kantajalla oli vahingon tapahtumahetkellä nykyinen tai vakituinen osoite tai kotipaikka vahingon tapahtumahetkellä tai jonka tuomiopiirissä vahinko tapahtui.

Kanne korvauksen saamiseksi rikoksen aiheuttamasta vahingosta on nostettava siinä tuomioistuimessa, jolla on toimivalta asianomaisessa rikosasiassa, jotta asiat voidaan käsitellä yhdessä.

2.2.2.3 Voivatko asianomaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Laissa säädettyä toimivaltaa ei periaatteessa voida muuttaa osapuolten sopimuksella.

Omistusta koskevien riitojen osapuolet voivat kirjallisella sopimuksella määritellä muun kuin sen tuomioistuimen, jonka toimivaltaan asia asuinpaikkasääntöjen mukaan kuuluu. Tätä mahdollisuutta ei sovelleta tapauksiin, joissa on kyse kiinteän omaisuuden sijaintipaikkaan liittyvistä pakottavista toimivaltasäännöksistä, eikä kanteisiin, jotka koskevat kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta, yhteisomistuksessa olevan kiinteän omaisuuden jakoa, kiinteän omaisuuden hallinnan palautusta ja rajankäyntiä, kiinteään omaisuuteen kohdistuvan esineoikeuden vahvistamista ja siirtämistä koskevan lopullisen sopimuksen tekoa sekä kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta koskevan sopimuksen irtisanomista, lakkauttamista ja mitätöimistä. Kuluttajansuojaan ja työläinsäädäntöön liittyvissä kanteissa tuomioistuimen valintaa koskeva sopimus tulee voimaan vain, jos sopimus on tehty riidan syntymisen jälkeen.

Omaisuusriidan osapuolet voivat sopia asian ratkaisemisesta välitystuomioistuimessa (*arbitrazhen cad*), paitsi jos riidan kohteena on esineoikeus tai kiinteän omaisuuden hallinta, elatus tai työsuhteeseen liittyvät oikeudet. Välimiesmenettelyn toimivalta perustuu riidan osapuolten keskenään tekemään menettelylliseen sopimukseen, niin sanottuun välimiessopimukseen (*arbitrazhno sporazumenie*), sekä asiaa koskeviin kansainvälisen oikeuden säännöksiin ja erityiseen bulgarialaiseen oikeuslähteeseen eli kansainvälistä kauppaoikeudellista välimiesmenettelyä koskevaan lakiin (*Zakon za mezhdunarodniya targovski arbitrazh*).

Kansainvälistä kauppaoikeudellista välimiesmenettelyä koskevan lain mukaan välimiessopimuksella tarkoitetaan osapuolten sopimusta saattaa välimiesmenettelyn ratkaistavaksi kaikki riita-asiat tai jokin riita-asioista, joita on saattanut syntyä tai on syntynyt osapuolten välillä tietyssä sopimussuhteessa tai muuhun kuin sopimukseen perustuvassa oikeussuhteessa. Välimiessopimus voi olla joko pelkkä välimieslauseke toisessa sopimuksessa tai erillinen sopimus. Välimiessopimus on tehtävä kirjallisena. Välitystuomioistuin voi olla pysyvä instituutio tai se voidaan muodostaa tietyn riidan ratkaisemista varten. Välitystuomioistuin voi kokoontua ulkomailla, jos yhden riidan osapuolen tavanomainen asuinpaikka, sääntömääräinen kotipaikka tai se paikka, josta toimintaa tosiasiallisesti hallinnoidaan, on ulkomailla.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Bulgariassa siviilioikeuden alalla toimivia erityistuomioistuuksia ovat ainoastaan hallintotuomioistuimet.

Vahingonkorvauskanteet täytäntöönpanoelimiä vastaan voidaan nostaa hallintotuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä vahinko tapahtui tai vahinkoa kärsineellä on osoite tai kotipaikka. Jos samanaikaisesti kanteen kanssa riitautetaan myös itse hallinnollinen päätös, on käännyttävä sen tuomioistuimen puoleen, jonka tuomiopiirissä valituksen tekijällä on osoite tai kotipaikka (hallintomenettelylain (*Administrativnoprotsesualen kodeks*) 133 §:n 5 momentti).

Hallintotuomioistuinten alaisuuteen kuuluvat kaikki muut paitsi korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluvat hallinnolliset asiat. Korkein hallinto-oikeus on ensimmäisen asteen tuomioistuin seuraavissa asioissa: muita viranomaispäätöksiä kuin kaupungin- ja kunnanvaltuustojen antamia päätöksiä vastaan nostetut kanteet; ministerineuvoston, pääministerin, varapääministerin ja ministerin antamia päätöksiä vastaan nostetut kanteet; ylimmän tuomarineuvoston ratkaisuista nostetut kanteet; Bulgarian keskuspankin päätöksistä nostetut kanteet; muista päätöksistä nostetut, laissa säädetty kanteet.

Päivitetty viimeksi: 10/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.